

Szobája zarándokhely volt, ahová a legkisebb embertől sokszor igen nagy emberig igen sokan jöttek. Jöttek — s mindig csak vittek. Jó elintézés, eredményt, sokszor csak reményt, megnyugvást — de mindig azt az érzést, melyet csak az igazi jószív szuggeráló erejétől kaphatunk.

Csodálatos egyéni varázsa, jó kedélye a legnehezebb, legkényesebb kérdések megoldásában ritka sikereket hoztak neki. A háborgó tengert lecsendesíteni, erőket összefogni, egy közös cél munkájába állítani — nála jobban senki sem tudta. Nem erőszakkal, korbáccsal — csak szívével, jóakaratával!

Forrón szerette hazáját! Nem szavakkal, tettekkel szolgálta! A pontos, lelkiismeretes tisztviselő hazafias munkája a háború alatt különleges bizalmi megbízásban merült ki — ezért kapta a II. osztályú polgári hadi érdemkeresztet. A forradalom idején sorsa öt törekvésén kívül az általános népszerűség hatása alatt a székesfővárosi posta-igazgatóság személyzeti ügyosztályának élére állítja. Ezen a helyen a forradalom utáni időkben és a kommunizmus alatt izzó nemzeti érzésével, ügyes diplomatikus magatartásával a postának és ezen át az országnak igen fontos szolgálatokat tett. Nemcsak, hogy nem engedte a haza sorsának jobbrafordulásába vetett hitet gyengülni és összetartotta az erőket, hanem maga — többízben cselekvő tényezőként résztvett az ellenforradalmi kísérletekben.

A postatisztviselők társadalmi életében már régóta döntő szerepet vitt. Az összes komoly tömörülésekben irányító szerepre hívták. Különösen értékes volt tevékenysége a jogász és mérnök egyesületben, ahol állandóan a kartársi szellem ápolásának legbuzgóbb harcosa volt. Példával, szóval egyaránt. Jogász szakosztályunk elnöksége, majd az egyesület elnöksége jelezték a vele szemben élő nagy, osztatlan bizalmat.

A posta hivatalos és társadalmi életének naprendszerében keringő ez a bolygó, mely a nap mellett a maga lelki gravitációjával fontos erőt jelentett, fényes, vakító lobbanással elégett, lezuhant az égről!

Az elmúlás felragyogó fényét, a leélt élet lobogását a közvélemény prizmája kérelhetetlenül elemeire bontotta s abból a kartársi ideál gyönyörű szivárványszínű spektrumát rajzolta ki. Ennél a színeképnél némuljon el a hiúság s az emberi gyarláság vásári zaja! Hajtsuk meg zászlónkat e ritka tüneményes szellem előtt, mely mint tűzoszlop mutatja az utat mindnyájunknak.

A Creed-géptáviró.

Irta: CSIBA VINCE, m. kir. posta műszaki igazgató.

(Folytatás.)

4. Az áttevő.

Az áttevő olyan szerkezet, amely a Morse-jeleket nyomtatott írásra teszi át. Ez azt jelenti, hogy nemcsak kikeresi azt a betűt, szá-

mot vagy írásjelet, amely az átteendő lyukcsoportnak megfelel, hanem az ahhoz tartozó jelet le is nyomtatja. Az áttevőnek az áttevésben segítségére az a lyukasztott szalag szolgál, amelyet az önműködő lyukasztóval vettünk fel.

Ha az áttevő működésével tisztába akarunk jönni, vissza kell térnünk a kézi lyukasztóhoz. Azt látjuk, hogy a kézi lyukasztónál lejátszódó folyamatok az áttevőnél is ugyanazok, de fordított sorrendben jelentkeznek. A lyukasztásnál a billentyű lenyomásával a kombinációs rudak útján azokat a lyukasztó rudakat kell kiválasztani, amelyek a kérdéses jelhez tartozó lyukcsoportot vannak hivatva előállítani. Így tehát egy billentyű lenyomásával a lyukasztó előállítja a szalagon a megfelelő lyukcsoportot. Az áttevésnél a helyzet megfordul: van egy lyukcsoportunk; az ehhez tartozó jelet a tapogatók és a választótárcsák útján ki kell tapogatnunk és lenyomtatnunk.

Az áttevés menete a következő: az önműködő lyukasztóval felvett lyukasztott szalagot az áttevő 20 tapogatója felett keresztülvezetjük. A tapogatók a lyukcsoportnak megfelelően működésbe jönnek: ha lyukra találnak, felemelkednek, ha nem, nyugalomban maradnak. A felemelkedett tapogatók útján a választótárcsák munkahelyzetbe kerülnek. A tárcsák kerületén kivágások vannak. Az állítás után egy helyen mind a 20 tárcsán kivágás kerül egymás alá. A tárcsák kivágásai által képezett csatornába egy emelő beleesik, amely a betűskereket úgy állítja meg, hogy a lenyomtatandó betű szembe kerüljön a szalaggal, amelyhez ezt a betűt a nyomtató szerkezet odanyomja.

Miután a tárcsák által képezett csatorna a kerület más és más helyén jelentkezik, a lyukkombinációknak megfelelően, a betűskereknek a megfelelő helyen való megállítása, vagyis a jelek kikeresése a tárcsák átállítása által biztosítva van.

Az áttevő működése teljesen mechanikai természetű. Az egyes munkafolyamatoknak meghatározott időben kell lejátszódniuk. A szerkezetek, amelyek e munkafolyamatokat végzik, mozgásukat a hajtóműtől nyerik.

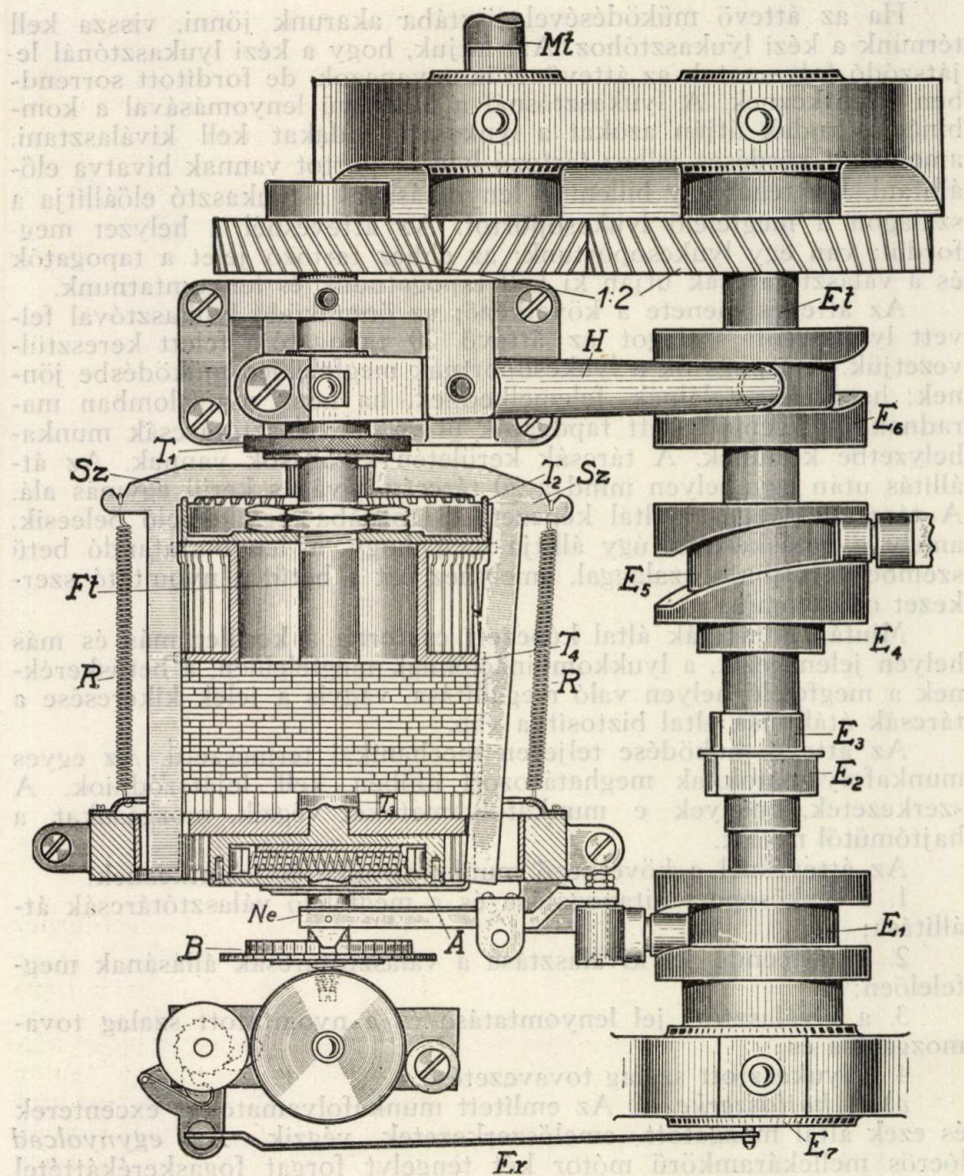
Az áttevésnél a következő munkafolyamatok jelentkeznek:

1. a lyukcsoport kitapogatása és a megfelelő választótárcsák állítása;
2. az átteendő jel kiválasztása a választótárcsák állásának megfelelően;
3. a kiválasztott jel lenyomtatása és a nyomtatott szalag tova-
mozgatása és
4. a lyukasztott szalag tovavezetése.

a) *A hajtószerkezet.* Az említett munkafolyamatokat excenterek és ezek által mozgatott emelőszerkezetek végzik. Az egynyolcadlóerős mellékáramkörű motor két tengelyt forgat fogaskerékáttétel útján. Az egyik tengelyre az excenterek (összesen 7) vannak felékelve, a másikkal pedig a betűskerek van súrlódó kötéssel összekapcsolva. E két tengely áttétele 1 : 2, vagyis az utóbbi kétszerannyi fordulatot tesz, mint az előbbi.

A hajtó motor sebességét kézi rheosztáttal lehet szabályozni.

A 23. ábra a hajtószerkezet elrendezését is mutatja.
 b) A lyukasztott szalag kitapogatása és a választótárcsák átállítása. A lyukasztott szalag kitapogatását és a választótárcsák átállítá-

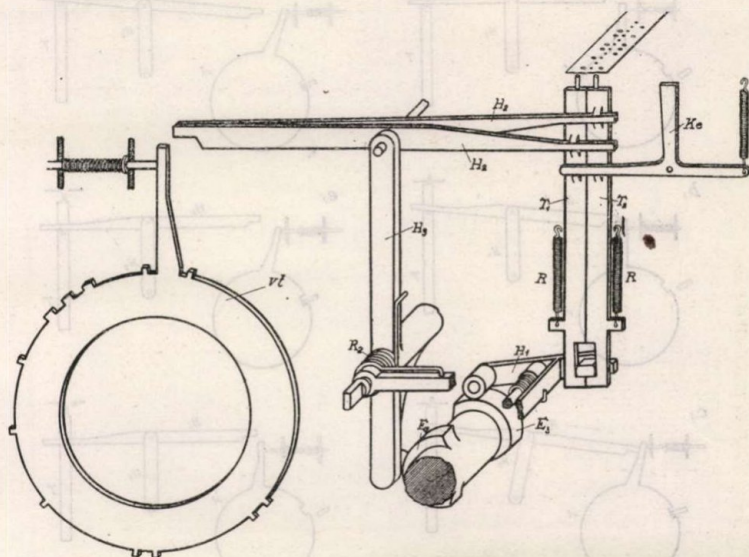

23. ábra.

sát végző szerkezetet a 24. ábra mutatja. A tapogatók ($T_1, T_2 \dots T_{20}$), amelyek felül túalakú nyulvánnyal, alul pedig hosszúkas kimetszéssel bírnak, két sorban helyezkednek el a szalag alatt. Az R rugók a ta-

pogatókat felfelé iparkodnak húzni. A H_1 emelő jobboldali karjába erősített csapocskák a tapogatók alsó kimetszéseibe nyulnak. A H_1 emelőt az E_3 excenter mozgatja le-fel. A H_1 emelőnek az a szerepe, hogy a jobboldali karjával lefelé haladtakor a tapogatókat lefelé mozgassa, illetőleg nyugalmi helyzetükbe hozza vissza.

A tapogatók oldallapján három kiemelkedés (dudor) látható, fent kettő, lejjebb egy. A fenti két kiemelkedés közé a H_2 kétkarú emelő jobboldali karja nyulik be. Mind a 20 tapogatóhoz tartozik egy ilyen emelő, azzal a különbséggel, hogy a páros számú tapogatók két kiemelkedése feljebb van s így az emelő karja is magasabban helyezkedik el; baloldali karjaik azonban egy síkban fekszenek. A H_2 emelők a H_3 függőlegesen álló emelő felső végében vannak csapágyazva. A H_3 emelőt alsó karjánál fogva az E_2 excenter mozgatja

24. ábra.

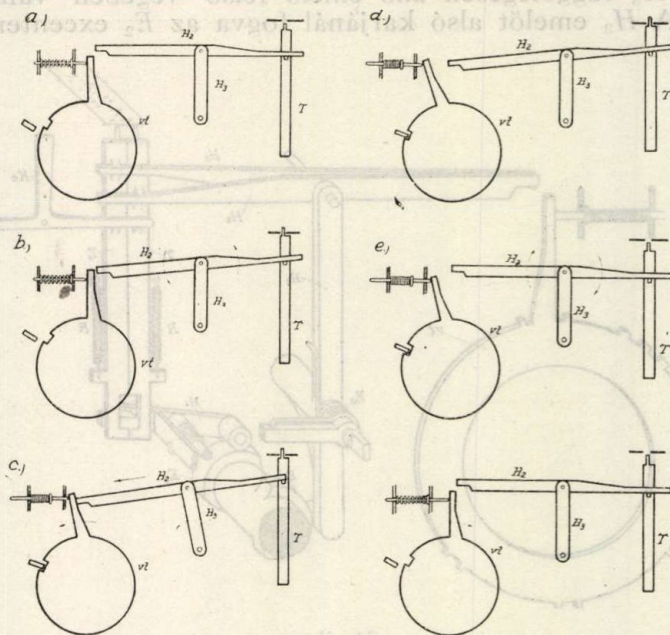
jobbról balra és balról jobbra. Az R_2 rugó az emelőt az excenterhez nyomja.

A berendezéshez tartozik még a 20 választótárcsa (vt) is. Ezek egy vízszintes henger alakú tengelyre vannak rátolva és egy-egy függőleges nyulvánnyal bírnak, amelynek segítségével egymástól függetlenül, a tengely körül elforgatva, vagy munka-, vagy nyugalmi helyzetbe hozhatók. A tárcsák kerületükön bizonyos rendszer szerint ki vannak vágva. A választótárcsák nyulványai a H_2 emelők baloldali karjaikkal szemben, de azoknál kissé mélyebben állanak, úgyhogy akkor, amikor a tapogatók a lyukasztott szalag alatt maradnak és az E_2 excenter a H_2 emelőket a H_3 emelő útján balra mozditja el, balkarjaikkal a választótárcsák nyulványaiba nem ütközhetnek, hanem felettük elhaladnak.

Amint azonban a tapogatók felemelkednek, azok tudniillik, ame-

lyek a föléjük került lyukasztott szalagon lyukra találtak, az ezekhez tartozó emelők jobboldali karjaik fel, a baloldaliak pedig lefelé mozdulnak el s így az előttük álló választótárcsák nyulványaiba ütköznek. Ennek az lesz a következménye, hogy a választótárcsák eltolatnak balra, vagyis munkahelyzetbe jutnak. Tegyük fel, hogy a tapogatók fölé az „r” betűnek lyukcsoportja került. Ekkor az 1, 2, 3, 6, 7 és 8 tapogató tud felemelkedni, a többi nyugalomban marad. Tehát az E_2 excenter mozgása következtében az ugyanazon számú tárcsák kerülnek munkahelyzetbe, a többiek nyugalmi helyzetben maradnak. Ezzel a tárcsák átállítása befejezést is nyert.

A választótárcsák ebben a helyzetükben rögzítetnek addig, amíg

25. ábra.

arra szükség van. Az elmozdított tárcsákat a jel lenyomtatása után azok a rugók hozzák vissza nyugalmi helyzetükbe, amelyek a tárcsák nyulványaikhoz baloldalon odafeszülnek.

A 25. ábra a tárcsák átállításának egyes mozzanatait érzékelteti. c) Az átteendő jel kikeresése a választótárcsák állásának megfelelően. A tárcsák külső periferiáján vannak elhelyezve az Sz szög-emelők (l. a 23. ábrát), amelyeknek vízszintes karjaik a T_2 fedőlap kismetszésein át kinyulnak. A kerület 54 egyenlő részre van felosztva. 52 szögemelő van, úgyhogy két osztás nagyságú rész szabadon marad. Ezen a részen emelkednek ki a tárcsák nyulványai. A szögemelők függőleges karjaiba rugók vannak beakasztva, amelyek a vízszintes karokat a tárcsák éléhez nyomják.

A betűkerék a frikciós tengellyel (Ff) súrlódó kötéllel van

összekötve. A betűskerék hüvelye egy nyulvánnyal (A) bír, amely forgás közben a szögemelők vízszintes karjai előtt elhaladhat. Abban a pillanatban azonban, amikor a választótárcsák átállítása megtörtént, a megfelelő szögemelő a tárcsák által képezett csatornába beleesik s így e szögemelő vízszintes karja a betűskerék nyulványa elé kerül és megállítja azt. A betűskerék úgy áll meg, hogy az átteendő betű kerüljön a szalag elé; most már a nyomtató szerkezet a jelet le nyomtatja.

A lyukcsoportnak megfelelően a szögemelők közül mindig csak egy alatt van az összes tárcsákon kivágás; ez a szögemelő beleesik a csatornába és a betűkereket megállítja.

(Folytatjuk.)

Érdekes postajogi eset.

Irta: Dr. FORSTER KÁROLY, m. kir. postatanácsos.

A német *Graf Zeppelin* kormányozható léghajó legutóbbi Európa-Afrika távrepülése alkalmával a német postaigazgatás közölte az egyes postaigazgatásokkal, amelyeknek területe felett a léghajó átrepülni szándékozott, hogy a léghajó utasai által útközben feladott levélpostai légi küldeményeket zsákba helyezve fogják ledobni. A német postaigazgatás hozzátette, hogy e küldeményeken német postabélyegek lesznek és kérte, hogy e küldeményeket a rendeltetési helyükre továbbítsák.

A magyar postaigazgatás — a modern technika diadalának támogatásáról lévén szó — a legnagyobb készséggel tett eleget a német igazgatás kérelmének, sőt hírlapok útján is felhívta a közönséget, hogy a ledobott zsákot a legközelebbi postahivatalba szolgáltatassa be.

A léghajó — mint tudjuk — éjszaka szállt át Magyarország területe felett és így nem került sor a postazsák ledobására. Az eset azonban postajogi szempontból érdekes és megérdemli, hogy megemlékezzünk róla.

Köteles lett volna-e a magyar posta a német léghajó által esetleg ledobott és német postabélyeggel bérmentesített postaküldeményeket elfogadni és mint bérmentesített küldeményeket továbbítani?

Sem az 1924. évi stockholmi kongresszus, sem az 1927. évi hágai légipostai konferencia nem foglalkozott e kérdéssel. A londoni kongresszusra benyújtott javaslatok között sincs egy se, amelyik e kérdésre választ adna. Kétségtelen, hogy ennek egyelőre gyakorlatilag még alig van jelentősége. Minthogy azonban a világrészeket átívelő légivonalak mind rohamosabban szaporodnak, azt hisszük, nem fog sok idő elmúlni és e kérdés megoldása aktuális lesz.

A legvalószínűbbnek látszik, hogy e kérdésben a tengeri hajókon feladott postai küldemények bérmentesítésére vonatkozó szabályok fognak kiinduló ponttúl szolgálni.

A szóbanforgó bérmentesítési módra vonatkozóan jelenleg is még az 1891. évi bécsi egyetemes postakongresszuson elfogadott elvek vannak — csekély módosítással — érvényben, amelyeket a stockholmi